Tekmovalna disciplina westernskega jahanja

Showmanship at halter

Besedilo: Tamara Ferme, mag. inž. zoot. / **Foto:** Mateja Vesel

V času tekmovalnega premora si bomo pogledali osnove tekmovalne discipline »showmanship at halter«, ki je v zadnjih letih čedalje bolj priljubljena tudi med tekmovalci za pokal SIQHA. V nadaljevanju bodo povzeta tekmovalna pravila, potek tekmovanja in točkovanje edine »nejahalne« discipline na slovenskih westernskih tekmah. SIQHA tekmovanja potekajo po prilagojenih AQHA pravilih, vendar niso AQHA priznana tekmovanja, katerih točke bi beležila AQHA.

Postavitev razstavljalca pri elementu »back up« je proti konju.

Showmanship at halter

Na spletni strani AQHA je zapisano: »Showmanship is all about poise.«. V showmanshipu lahko tekmujejo konji od drugega leta starosti naprej. Pravilo z omejitvijo starosti se uvaja z letom 2026 z vidika spodbujanja dobrobiti živali. V preteklih sezonah se je disciplina izvajala le v kategoriji Open, od leta 2026 bodo imeli mlajši tekmovalci na voljo tudi kategorijo Youth. Prav tako z letošnjim letom uvajamo pravilo, da showmanship točke ne štejejo za naziv All Around Champion.

Showmanship je zasnovan za ocenjevanje razstavljavčeve sposobnosti, da v harmoniji s skrbno urejenim in dobro pripravljenim konjem izvede niz manevrov, predpisanih z vzorcem, z natančnostjo in tekočnostjo, pri tem pa izkazuje zbranost, samozavest ter ohranja uravnotežen, funkcionalen in osnovno pravilno postavljen položaj telesa. Začetni vzorec naloge mora biti objavljen vsaj eno uro pred začetkom razreda, običajno so vzorci dostopni že z razpisom tekmovanja; vendar pa lahko sodnik objavi še dodaten vzorec, če zahteva dodatno delo razstavljavcev za končno razvrstitev. Vzorci morajo biti zasnovani tako, da preizkusijo sposobnost razstavljavca pri učinkoviti predstavitvi konja sodniku, izenačeni rezultati pa so razrešeni po presoji sodnika.

Postopek tekmovanja

Vsi razstavljavci vstopijo v areno in na svoj nastop počakajo na za to predvidenem delu jahališča. Nato izvajajo naloge individualno po v naprej določenem vrstnem redu. Vzorec je sestavljen iz vodenja konja v koraku, počasnem kasu, kasu ali podaljšanem kasu, odstopanja naravnost ali v ukrivljeni liniji oziroma v kombinaciji obeh, zaustavitev in obrata za 90 stopinj (četrtina obrata), 180 stopinj (polovica obrata), 270 stopinj (tri četrtine obrata), 360 stopinj (polni obrat) ali katerakoli kombinacija oziroma večkratnik teh obratov. Obrat proti razstavljalcu (»pull turn«) ni dovoljen. Sodnik mora zahtevati, da razstavljavci med tekmovanjem svojega konja postavijo pravilno poravnanega za pregled. V showmanshipu niso dovoljeni biči

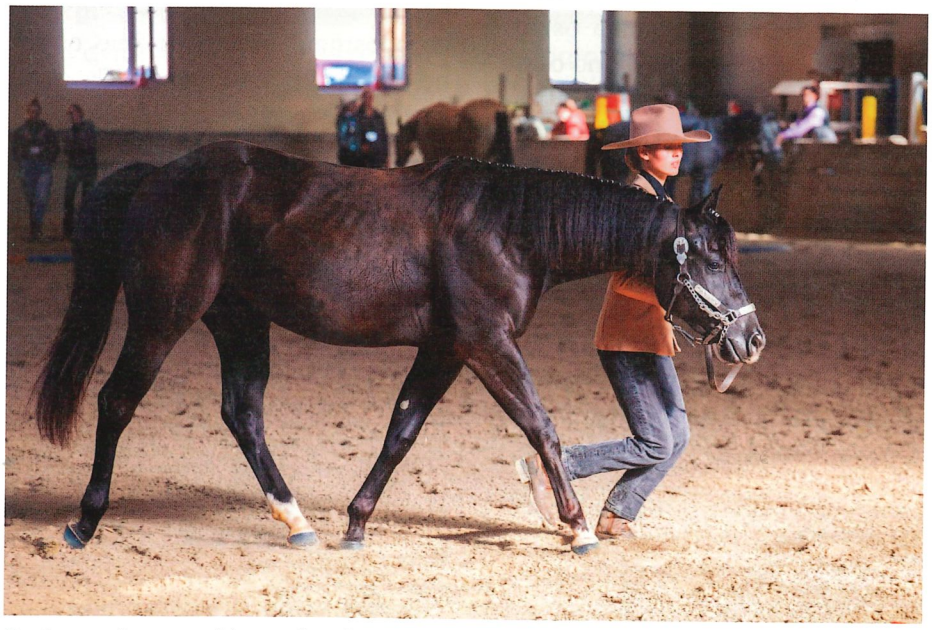
(dresurni biči itd.), zaščite nog, war oglavke in podobno ter kakršnakoli žica ali vrv nad konjevo glavo. Minimalna debelina členov verige na povodcu mora biti 4,0 mm.

Splošna predstavitev razstavljavca in konja

Sodnik ocenjuje splošno zbranost, samozavest, videz in držo razstavljavca skozi celotno tekmovanje ter fizični videz konja. Razstavljavec mora nositi ustrezno western-sko opravo, biti mora urejen in čist. Uporaba umetnih pripomočkov vodi v diskvalifikacijo. Razstavljavci morajo biti samozavestni, vljudni in športni, hitro morajo prepoznati in popraviti napake pri postavitvi konja. Delovati morajo profesionalno, stati in se gibati naravnost, naravno in pokončno ter se izogibati pretirano nenaravnim ali animiranim telesnim položajem. Konja morajo voditi na njegovi levi strani, pri čemer razstavljalec drži povodec v desni roki blizu oglavke, rep povodca pa ima ohlapno zvit v levi roki (ne sme biti tesno zvit, zavit ali prepognjen). Roka razstavljavca ne sme biti na verižnem delu povodca. Položaj vodenja je med konjevim očesom in sredino vratu. Obe roki morata biti pokrčeni v komolcu, komolci morajo biti blizu telesa razstavljavca, podlakti pa v naravnem položaju. Višina rok se lahko razlikuje glede na velikost konja in razstavljavca, vendar roke nikoli ne smejo biti iztegnjene naravnost z zaklenjenimi komolci. Položaj razstavljavca pri obračanju v desno je enak položaju vodenja, razlika je le v tem, da se mora razstavljavec obrniti proti konjevi glavi ter pripraviti konja do tega, da se premakne stran od njega proti desni. Pri odstopanju se mora razstavljavec iz položaja vodenja obrniti proti zadnjemu delu konja, pri čemer je desna roka iztegnjena pred njegovim prsnim košem, vendar z rahlo upognjenim komolcem, nato pa se premikati naprej. Idealna pozicija je, da je razstavljavčeva leva rama v poravnavi s konjevo levo sprednjo nogo. Ko razstavljavec postavlja konja za pregled, mora stati pod kotom proti konju v položaju med konjevim očesom in gobcem ter nikoli ne sme zapustiti konjeve glave. Položaj mora biti varen zanj in za sodnika. Razstavljavec ne sme zakriti pogleda sodniku na konja in mora ves čas spremljati sodnikovo pozicijo. Ko se razstavljavec premika okoli konja, mora prehajati pred konjem z minimalnimi koraki in na desni strani konja zavzeti enak položaj kot na levi strani. Elementi morajo biti izvedeni z leve strani konja, razstavljavec nikoli ne sme stati neposredno pred konjem in se konja ne sme dotikati z rokami ali nogami niti ga vidno usmerjati s postavljanjem svojih stopal proti njemu med postavitvijo.

Postavitev za pregled med vzorcem.

Konja se v showmasnhipu vodi tudi v kasu.

Ocenjuje se stanje telesne kondicije in splošna pripravljenost konja. Dlaka mora biti čista, skrtačena in v dobrem stanju. Griva, rep, čop na čelu in čop na vihru ne smejo vsebovati okraskov (trakovi, pentlje itd.), lahko pa so spleteni v kite ali razdeljeni v pramene, speti z minimalnimi gumicami. Dolžina grive in repa se lahko razlikuje, vendar morata biti urejena, čista in brez vozlov. Griva mora biti enakomerne dolžine ali pa popolnoma pristrižena, ven-

Vodenje konja v koraku.

dar je treba pustiti čop na čelu in čop na vihru. Območje pod uzdo, obrvi ter dolge dlake na glavi in nogah se lahko pristrižejo. Kopita morajo biti ustrezno obrezana ali ustrezno podkovana, čista in se lahko pobarvajo črno ali obdelajo s premazom za kopita. Oprema mora ustrezati, biti urejena, čista in v dobrem stanju.

Izvedba vzorca

Razstavljavec mora naloge izvajati natančno, gladko in z ustrezno hitrostjo. Povečanje hitrosti naloge povečuje stopnjo zahtevnosti, vendar natančnost in preciznost ne smeta biti žrtvovani zaradi hitrosti. Konj mora slediti vodniku, se ustaviti, odstopati, se obračati in se postaviti v pravilno držo voljno, živahno in hitro, ob minimalnih vidnih ali slišno znavnih ukazih. Konja je treba voditi neposredno proti sodniku in stran od njega, bodisi v ravni ali ukrivljeni liniji, pri čemer mora hoditi živahno in svobodno v predpisanem hodu, kot je določeno v vzorcu. Konjeva glava in vrat morata biti ravna in poravnana s telesom. Ustavitev mora biti poravnana, hitra, gladka in odzivna, pri čemer mora telo konja ostati v ravni liniji. Konj mora voljno odstopati v ravni ali ukrivljeni liniji, kot je določeno v vzorcu, pri čemer morajo biti glava, vrat in telo poravnani. Pri obratih nad 90 stopinj je idealen obrat tak, da se konj obrača na desni zadnji nogi, medtem ko leva sprednja noga stopa prek in pred desno sprednjo nogo. Razstavljavec ne bo kaznovan, če se njegov konj obrača na levi zadnji nogi, vendar bo razstavljavec, čigar konj pravilno izvede obrat, prejel več točk. Konj mora biti hitro postavljen v pravilno držo, pri čemer morajo biti noge enakomerno v kvadratu razporejene pod telesom.

Točkovanje in kazni

Razstavljavci so ocenjeni s točkami od 0 do neskončnosti, pri čemer 70 označuje povprečno izvedbo. Vzorci bodo razdeljeni na 6 do 10 manevrov, kot jih določi sodnik, pri čemer se vsak manever ocenjuje od +3 do -3, z možnimi stopnjami po 0,5 točke, ki se prištevajo ali odštevajo od začetnih 70 točk. Ocene manevrov se določajo neodvisno od kazenskih točk in morajo enakomerno upoštevati tako izvedbo vzorca kot tudi držo in učinkovitost razstavljavca, kar se odraža v naslednji lestvici ocen: -3 izjemno slabo, -2 zelo slabo, -1 slabo, 0 povprečno ali korektno, +1 dobro, +2 zelo dobro, +3 odlično. Splošna drža in učinkovitost razstavljavca se ocenjujeta dodatno na lestvici od 0 do 5: 0–2 povprečno, 3 dobro, 4 zelo dobro, 5 odlično.

Kazni so dodeljene za vsako posamezno kršitev in odštete od končne ocene. V nadaljevanju je zapisanih nekaj primerov kazenskih točk, ostale primere si lahko preberete v pravilniku. Tri kazenske točke, če konj pade iz hoda pri koraku ali kasu do 2 koraka, pri preseženem ali nezadostnem obratu do ene osmine obrata. Pet kazenskih točk, če ne izvede predpisanega hoda ali se ne ustavi znotraj 3 metrov od določene lokacije, če je stožec med konjem in razstavljavcem. Deset kazenskih točk, če razstavljavec ni v pravilnem položaju med pregledom, če se razstavljavec dotika konja.

Diskvalifikacija se zgodi v primerih, kot so izguba nadzora nad konjem, ki ogroža razstavljavca, druge konje ali sodnika, če se konj loči od razstavljavca, ob nepravilni številki tekmovalca. Našteti so zgolj nekateri primeri, o vseh primerih, ki vodijo v diskvalifikacijo si lahko preberete v pravilniku na spletni strani SIQHA.

Za natančnejša pravila poglejte:
AQHA rules and regulations 2026
Tekmovalni pravilnik SIQHA 2026 (objavljen bo do konca marca 2026)